

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadencjo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XV.

V Ljubljani 20. kimovca 1862.

List 27.

Iz misijonskih naznanil

gosp. misijonarja Pirca v državi Minezota v Ameriki.

(Konec.)

Dalje pripoveduje misijonar, koliko Indijanov pomerje za strupenimi žganimi pijačami, s katerimi jih brezvestni beluhi ogoljujejo in odirajo.

Odkar so se beli v severni Ameriki jeli vselovati, se indijanski narod tako manjša, de jih je zdaj le še peti del mem takrat, in še zmiraj se zmanjšuje. Dobra vlada je sicer veliko veliko denara obrnila na odrejo Indijanov, bila je pa okanjena, ker se niso prave poti v odreji poprijeli, in so torej menili, de Indijani niso dobre odreje zmožni ter niso vredni družiga, razun de se potrebiyo ali pa v skalovite krase zapodijo. Tukaj, pravi misijonar dalje, bi zamogel prav veliko trinostev sedanje dobe bravcam naznaniti, ako bi mi kersanska ljubezen, duhovska čast in zdrava politika molčati ne svetovala. . . . Ne morem pa opustiti, de bi v overženje imenovane krive misli ne zavernil na poterjeni zgled katoliških misijonov v odreji divjih narodov. Berite le staro in novo cerkveno zgodovino, in razločno bote spoznali, de spreobračanje nevernikov in olikovanje divjakov je veliko delo milosti Božje, ktero je previdnost, kakor je viditi, prideržala katoliškim misijonarjem, kakor edinim opravičenim poslancam Božjim *). Znano je iz zgodovine, de le katoliški misijonarji iz svetniga in redovniga duhovstva, navdušeni z apostolsko gorečnostjo, so neštevilne nevernike iz vsih dežel pripeljali k luči prave vere, jih odredili v olikane narode. Dobro znano je, de pobožni očetje visoko omilosteniga Jezusoviga reda so svoje dni čez 40 neverških kraljestev spreobrnili h katoliški veri, ter so malikovavce spremenili v modre državne služabnike. . . . **) Ako hočemo v bližnji med samimi Indijani pretresovati, če so zmožni kersanske odreje, se ozrimo na lepe indijanske misijone naroda Očipve ob Gorenjim jezeru, La Pointe, Lance, in družih, ki jih je vstanovil slavni katoliški misijonar in sedanji škof prečast. gosp. Baraga, ali pa na izverstne indijanske

misijone, ki sim jih jest nevredni služabnik Gospodov že pred dvajset leti z velikim blagodarom napravil v Grande-Portage, ki zdaj pod modrim vodstvom pobožniga jezuita č. o Choné prav cveteče napredujejo.

Premišljujmo dalje indijanske misijone pri narodu Otava v državi Micigan, ktere sim skoz 15 let z neutrudeno prizadevnostjo za kersansko odrejo obde- loval.

Ti pobožni indijanski kristjanje prebivajo zdaj v šestih lepih velikih vaseh, ki so jih sami naredili, v prav čistih hišah, in hvalijo Gospoda za blagoslov Božji v šest lepih cerkvah pod vravnavo dobrih katoliških misijonarjev, in živijo prav v edinosti in premožni z vsimi belimi sosedi v miru Kristusovim. Tako lepo so kersansko odrejeni, olikani in obdelani, de jih je vlada vredne spoznala, jih oprostiti (emancipirati) ter jih postaviti na stopnjo z belimi državljani. Enak sad bi utegnil še doživeti nad svojimi sesterimi indijanskimi misijoni pri narodu Očipve, ako bi imel nekoliko gorečih misijonarjev in pomočkov, de bi sole in cerkve zidal, ter zamogel tudi drugim misijonskim potrebam kaj. Indijani hočejo tukaj povsod imeti rednike le katoliške duhovne, ali meni so se opravila pri Indijanih in belih kristjanih tako silno nakopičila, de v svojih starih letih nikakor ne morem vsemu kaj. Brez potrebnih pomočkov ne morem z ubogimi indijanskimi misijoni tako napredvati, kakor bi želel.

Pa ne le nasi Očipvani, ampak tudi narod Suiks in drugi Indijani v državi Minezota žele in prosijo ter prosijo rednikov katoliških misijonarjev, pa jih ne morejo dobiti, ker manjka duhovnov in potrebnih pomočkov. V veliki zadergi torej ne vem družiga pomočka, kakor povzdigniti svoj slabi glas iz indijanske pušave ter v vsi ponižnosti darežljivo kersansko katoliško ljudstvo in njih viksi pastirje z gorečim duhovstvom vred priserčno priserčno prositi, de naj prevdarijo, ali ne bi bil čas, dobrotno bratovski- no k spreobračanju ubozih Indijano v zvez- nih državah v življenje spraviti?

Menim, to silno imenitno osnovo izpeljati bi se pač spodobilo in bi bilo prav primerno in koristno v blagor ubozih divjakov, pa tudi silo zaslužno za vse ljudoljubne deležnike. Res spodobno in pravično je, de s kersansko hvaležnostjo in darežljivim srcem mislimo na perve prebivavce tega noviga sveta, ki so nam belim tujcam tako lepih dežel dobrovoljno pre- pustili k zloznimu vživanju.

Gosp. misijonar še dalje z navadno priserčnostjo popisuje, kako so Indijani dolgo na bele čakali in zdaj ze sami nas k sebi kličejo, de bi jim v njih otetbo roko podali. „Dajmo jim torej okusiti sad sprelepiga drevesa sv. vere, kteriga je goreči apostelj milgsp. Carrol pred 50 leti zasadil, in ki mu je neumerljiva

*) Ravno to se sme v nekim pomenu terditi zastran olikovanja in odreje mladosti sploh. Bolj ko se Cerkev in duhovstvo od šol odriva, manj blagra ima odreja in bolj razuzdana ostane mladost. To freimavrarji dobro čutijo; od tod lov na cerkvene rede, spodrivanje duhovstva in duhovskega vpliva iz šole itd. To tudi ni „Vertretung der öffentlichen Meinung.“ Vr.

**) Tako blažena vera in tako visoko omilosteni katoliški redovi so po tem takim pač vredni, de jih sleherni modra država in njeni služabniki varujejo, de so jim vselej močna bramba zoper napade brezbožniga časnistva in vsakterih potuhnenih in očitnih sovražnikov, ki vse zatirajo, kar je še v prid državi in državljanam, ki pretresajo državine pod- pore, de bi državo samo prekučili. Zgled Sardinija. Vr.

Washington tako dobro prilival, de njegove mladice ze vso amerikansko zvezo (Unijo) obsenčujejo in milijone ljudi poživljajo.“ Poslednjič vso izpeljavo te osnove zročuje modrosti njih, ki jih je sv. Duh izvolil vladati Cerkev Božjo.

V Krow Wing-u, mesca rožnika 1862.

Francišk Pirc,
katoliški indijanski misijonar.
(Wahrheitsfreund v Cincinnati.)

Nekaj o kerstnih bukvah.

Ker me, kadarkoli v kerstne bukve vpisujem, dva predeleka „katholisch“ in „akatholisch“ v oči zbadata, in z nekako, menim, pravično nevoljo čez oba kot s preklo čerto vselej zalijem, naj torej tudi zastran tega svoje mnenje tukaj očitno povem. (Če se ne motim, je že nekdo pred keč časom nekaj opomnil od tega.)

Sv. kerst, kakor zakrament, je lastnina katoliške cerkve. Kristus vsaj ni luterjanske, krivoverske cerkve in torej tudi ne krivoverskiga kersta postavil. Krivoverci imajo kerst od katoliške cerkve, in keršen otrok, naj bo že katerikoli krivoverskih staršev, je tako doigo lastnina katoliške cerkve, dokler se z lastno zavednostjo za drugo versko družbo očitno ali vsaj molče ne določi. Iz tega se razvidi, kako neukretin in nemaren je v naših sedanjih kerstnih bukvah dvojin predelek (rubrika) „katolišk in nekatolišk.“

Mi bo kdo ugovarjal, de kerstne bukve so tudi ob enem bukve rojenih, in zatorej je tudi predelek za nekatoličane potreben, ker se v pomešanih soseskah vender le utegne sem ter tje zgoditi, de morde katoliški duhoven nekatoliškim staršem katerikoli kersti. Na ta ugovor vprašam: kdo je tukej nekatolišk, ali starši, ali ravnokar po šegi sv. cerkve keršeno dete? — Če tedej le starši, naj bi bil predelek imenam staršev, ne pa novokeršenceu pridjan, in zapisalo naj bi se, de so starši nekatoličani, ne pa otrok.

Ako bi, postavim, katoliški duhoven taciga ravnokar keršeniga otroka nekatoliških staršev zategadel vpisal v predelek, ki je za nekatoličane odgrajen, bi se mar to nekako ne reklo, de katoliška cerkev deli le katoliškim otrokam katoliški, nekatoliškim pa nekatoliški — krivoverski, tedaj dvojin kerst? — Ali ni že sama taka misel kot bunka debela in več kot neslana nedoslednost? — „En gospod je, ena vera, en kerst“ (Efez. 4, 6.) Prav za prav pa bi se to reklo, de katoliški duhoven vpisavi novokeršencea v nekatoliško rubriko s pisanjem koj iz cerkve loci, kar je ravnokar v cerkev sprejel.

Tudi je nepodstavna presoja, de otrok kadar mu bojo leta zavednosti prišle, bo in mora biti gotovo, kar so starši, nekatoličan, in zatorej hajdi z njim v nekatoliško rubriko! desiravno nihče ne ve, če se bo keršence zmot staršev prijel, ali pa ne, ker ga se zmeraj utegne gnada razsvitliti. K temu bi bilo, se vé de, vpisovavcu vsega vednosti treba, de bi vedil v pravi predelek vpisati, ker tudi otrok katoliških staršev, od gnade zapušen, pozneje od vere odstopiti vtegne, in potemtakim ga tedej zapisovavce gledé na prihodnje tudi ni bil prav vpisal. Odrašen kersta željin jud postavim, ki misli nekatoličan biti — se gotovo katoliškim duhovnu ne bo dal kerstiti, temveč bo raji več ur deleč si pastorja poiskal; — verh tega naše kerstne bukve niso za take vmerjene, ne vravnane, sicer bi mogle zato se posebno rubriko imeti; ampak kot bukve rojenih so vravnane le za novokeršene otroke, katerih prihodnje versko spoznanje, kakor je zgorej rečeno, se za naprej lahko in gotovo določiti ne dá.

Gledé na sedajnost tedaj in gledé na prihodnost je ta razloček v kerstnih bukvah nepodstaven, neveljaven in za katoliško družbo še celo nekako nečastin.

Iz tega se razvidi, de ta nepristojni predelek gotovo ni bil vpeljan od predpostavljanih cerkvenih in ne od sicer modriga človeka, ki bi bil imel prave zaumene od katoliške vere. Soditi bi bilo, de se je v naše bukve vrinila ta napaka ob nekem času, ko je birokracija v cerkvenih rečeh hotla papeževati in je mogočno dekretirala; — takratna duhovšina pa, že v šolah tako naverna, je mislila, de mora tako biti, in je vestno in natanko kôle in prekljice vpisovala, in tako se piše še zdaj iz stare navade.

Nočem ravno prederzno soditi, de bi ta rubrika kdej iz kake skrite hude volje vrinjena bila, namerovaje namreč vse vere v enem piskru pomešati, češ, saj je ena kot druga prava, — kar bi katoliški vpisovavec v svoje cerkvene bukve drugovernika sprejemši vsaj nekako videzno poterdil; — tode taciga namerovanja ne smemo in ne moremo nikomur podtikovati, — verjetno je nar bolj, de so uradne pisarnice (od katerih, se vé, de se ravno natančni katoliški zaumeni tirjati ne morejo) le zavoljo splošnjiga razvida tako hotle imeti. Nekdanji vikši duhovski, bi rekel, je bilo skor bolj zameriti, de je v bukve, ki so lastnina katoliške cerkve, pustila vriniti napako. Kot lastnina katoliške cerkve bukve keršenikov gotovo ne morejo nič družih udov obsegati, zunej ovčie Kristusove katoliške čede; — sicer bi bila to enaka doslednost, kot de bi vojniška gosposka pri vpisovanji novopoterjenih vojaških novincev dve rubrike naredila, češ, ali bo kateri Garibaldovec, ali pa zvest svojimu cesarju? —

Preč torej z nekatoliško rubriko, ktera nas Slovence še posebno žali, ki smo ven in ven zvesti katoličani in ostanemo ter pri večnim solncu resnice nočemo, de bi nas krivoverska lešarba zatemnovala.

M. Vesel.

Nektere misli o sedanjih gimnazijalskih osnovi.

(Konec.)

Poprej se je vseskozi po šolah spraševalo, bile so neke mesečne poskušnje, in konec polleta slovesne spraševanja, za ktere so se vendar sploh pripravljali, dasiravno so bili le nekteri poklicani. Zgorej v VII. in VIII. razredu pa je mogel konec šolskega leta vsak iz vsakega nauka posebno skušnjo prestati in tako pokazati, kaj in koliko se je naučil. Po sedanji učni osnovi bi moglo to jenjati; med letom se imajo pogosto spraševati, učiteljni si znamk nabirati in iz vsih med tem časom nabranih se ima razmérka učencu v spricevalo dati. — Kako pa, ako se malokdaj prašajo ali celo nikdar med letom ne, kar se pri obsežnih tvarinah, širokih učivah in obilnem številu učencev vmes utegne primeriti? Kdo mi je porok, da se je učenec sproti učil in vadil, in da kaj ponese seboj v višji razred in poznej v življenje? — Pa sej je na zadnje tista huda skušnja, tam nikogar ne poterdijo, kateri ni zrel. Ta ze priganja učence k pridnosti in delavnosti. Ali da je ta misel prazna, kdo ne vé? Kdo ne pozna lahke mladostne miselnosti? Le kar se jej sproti naklada, sproti nosi, to sproti spolnuje. V prihodnost ne gleda. In kako nemila je poslednja skušnja za marsikterege, ki prej nango ni mislil! In koliko terpi zlasti boljši učenec, kateri bi rad zvezdo dobil, kateri bi rad zrelo skušnjo izvrstno opravil!

Ker ni varno brez končne poskušnje komu dobre ali slabe spriče dajati, so jeli učiteljni sami konec vsakega tečaja, zlasti konec slednjega leta učence spraševati posebej iz vse razlagane tvarine. Prav, — ali nastane spet druga napaka. Ker za nauke posebej ni posebnih spraševanj določenih, sprašujejo učiteljni proti koncu učence vse križem iz vsega, kakor njih versta nanese, in tako mora učenec za dve, tri, tudi štiri spraševanja na dan biti pripravljen, in če ni drugač, celo o posebnih urah, celo o četertkih in nedeljah. Kako temu priti v okom? — Nič drugač, da se

poprimejo spet očitne letne, ali še boljše polletne spraševanja za vsaki nauk in za vsacega učenca posebej po versti vsaj na zgornji gimnazii. Tvarina enega tečaja se da zmagati, preumeti in naučiti, in le po tem bi poslednja zrelostna skušnja v nekterem oziru ne bila prazna šega, v nekterem pa dušna in telesna terlica.

Prej so posamezni razredi, se vé, nekako po jezovitoško! imeli lastne imena (parva, principia, grammatica, syntaxis, počsis, rhetorica, logica, physica), in učence so perve štiri leta navadno tikali (*), naslednje dve onikali ali vikali, in dve poslednje klicali gospode. Sedaj so vse to nekako poravnali, in štejejo se razredi (prima, secunda ... septima, octava) prav v duhu sedanjega časa, ki se mu pravi stvarinar ali materializem, ki le šteje in številari brez ozira na vede in umetnije, na lepe znanja in učenosti. — Enako imenovanje pač ne goji duha bratrije in poštenega ponosa, marveč ponos, ki se po naše napuh zove, in je časih prederzen in nespodoben, časih pa smešni. Da se z vsimi po enem kopitu ravnati ne more in ne sme, je jasno kot beli dan; drugač se mora učiti in vaditi mali dečko, drugač odrasli mladenec. Iz tega razloga loči sicer postavna osnova gimnazijo v zgornjo in spodnjo, in velevala (min. uk. 31. avg. 1852), naj se v nizkih razredih nauki in učiteljni, kar se da, strinjajo; toda ali se spolnuje ta velevala? Kakor naj bi bile zgorej iz vsih nauk posebne spraševanja, tako naj bi bili tudi ondi za vse nauke posebni in poterjeni učenci, in naj bi se ne menjali tolikrat celo med letom. Ali kakor se učiteljni vseskozi menjajo, tako se tudi šolske knjige kej pogosto spreminjajo, kar veliko stroškov prizadeva in ima še mnogo drugih slabih nasledkov (**).

Lepa in kaj dobra je toraj naprava, iz ktere ubožni učenci sem ter tje kako podporo v dnarji dobé za bukve, obleko in druge potrebe. Želeli bi bilo, da bi to napravo podpirali vsi detomili in prijatli šolske mladine, kateri koli premorejo, ker je draginja po mestih tolika, in ker je učnina sedanji čas tako velika in splošnja (***). Kako marsiktera bistra glava mora ravno zavoljo tega ostati na kmetih doma pri paši in poznej pri plugu, ker ji je pot do višji omike zaperta. In kakor v tej reči, bi bilo hvalno tudi v drugi, da bi izvrstne učence konec leta mogli bolj dostojno obdarovati in poslati.

Ker že od vnanjih zadev govorim, naj opomnim še očitanja, ktero se gimnazii dela zastran imen učencov, katerih so nekatere tako pokažene in potujčene, da se prostemu Slovencu skoraj vzdiguje o njih pogledu. — Ali visok ukaz velevala imena učencem tako pisati, kakor so v rojstnih listih. Da se toraj v tem zboljša, pišite vi samostojni duhovniki in župani, kateri rojstne in revne liste dajejo, imena pravilno in vsaj po človeško, in kadar se vam prenaredé in popačijo, bodi si na začetnih ali pa na srednjih šolah, grajajte očitno tako prederzno djanje. †). —

*) Otroke, ki so dostikrat še smerkovi, vikati, je smešno — tudi dečkam samim, zlasti kmečkim fantam. Velik gospod in ces, svetnik, ki ga vse cesarstvo spoštuje, nam je pred nekimi leti zastran tega rekel: „Bei uns (na Švajcarskim) sind bis zur 6. Schule alle Buben.“ Kakor nezrelo sadje želodcu ne tekne, tako tudi nezreli mladosti prezgodnji „titelni“ k oliku ne koristijo. Vred.

**) Ako se oziramo na to, koliko je treba dražih šolskih bukev nem poprej, de se smeraj menjajo, kolike so takse, učilnina, vpisnina, koliko se jih pri vsem tem še z dobrimi spricali iz 4. odreda odrine od latinskih šol: se mora res reči, de za našo ubožno deželo, in še zlasti za revne starše, kakoršni imajo dostikrat nar pridni študente, je to prehudo, in želeli je, de bi se marsikaj prenaredilo. Vred.

**) Letos se je samo na ljubljanski gimnazii plačalo učnine 4334 gold. 40 kr. Pis.

;) Ako se bodo imena zmiraj tako pisale, kar nekteri želé, kakor so jih neumno in napačno nekdanj pisali — de bi se mogle krave smejati — bomo do sodnjega dne za Grintovcam bob lusili. Ako se pa kdo boji, de bi utegnil s pravim pisanjem svojiga imena kje kake pravice zapasti, naj se mu v kerstnih listih in v drugih tehtnih pismih k pravemu tudi lažljivo pisano ime pristavi, n. pr. Pod-

Res ni bilo kej lepo nekdanj, ko so po perijolah branjevke in priproste gospodinje celo višjim učencem kazale njih kole, kljuke ali trojke; ali ravno tako se more javalne hvaliti sedanja razredba, po kateri nihče vnanjih ne vé, kje dobri redjenja in kje se slabi prične.

In konec vsega gimnazijskega olikovanja, kateri je? kaj ima biti po tako raznih naukih, mnogih učiteljih in različnih učiteljnih? Olikan, blag značaj, pravi učna osnova. V ta namen, velevala, naj težijo vsi nauki k idejam verstva in npravstva kakor k svojemu vzajemnemu središču, in naj vlada dober strah in red. Učenci imajo biti zlasti tudi redniki. Res, pravi osn. gimn. (str. 9), se mora soglasno obračanje naukov k pravemu koncu zlasti razumnosti in previdnosti učiteljnov prepustiti; toda dajo se tudi naredbe, ktere nikakor ne naméravajo na ohranjenje samo vnanjega reda, temuč ravnajo in pospešujejo vsakršno soglasno in krepko nagibanje uma in volje učencev k lepemu, blagovitemu mišljenju in življenju.

In res, to je pglavitna reč, brez ktere vse druge pravila in strahovanja le malo ali celo nič ne zdajo. Nauki sami težijo k idejam verskim in npravskim; ali se pa vselej tudi obračajo na to? Ali so učenci, katerim učna osnova to imenitno opravilo prepuša, skozi in skozi razumni in previdni, verni po duhu, v besedi in djanji? Ta pomislek in pogled na sedanje vseučiliša, s katerih nam učiteljni dohajajo, marsikaj pojasni o sedanjem šolskem stanu.

Iz vsega, kar sim doslej pisal nekaj iz lastne skušnje, nekaj iz posebnega premišljevanja, posnamem naslednje pogoje, kateri se mi dozdevajo skozi in skozi potrebni, da bode šolstvo naše bolj veselo in blagovito:

1. Dajte nam razumnih in previdnih, blagih in postavnih učencov, kateri sami dobro olikani z besedo in djanjem hočejo pomagati k soglasni umski in versko-npravstveni omiki šolske mladine; brez tega pogoja ne pomaga nobena se tako izvrstna osnova ali ostroumna učitev, nobena še tako učna knjiga.

2. Zmanjšajte šolske ure, ne s tem, da pustite kake nauke, temuč da jih stisnete ali okrajšate; pomnožite primerno pismene vaje, zlasti domače, budite in gojite bolj lastno delavnost.

3. Določite polletne spraševanja iz posamesnih nauk, vsaj na višji gimnazii, in poslednje nekoliko povzdignjeno spraševanje na koncu osmega razreda bode veselo poterjenje godnih in zrelih mladenčev za višji učiliša v blagor cerkvi in državi *).

J. M.

France med cigani.

(Dalje.)

Nekiga dne sedi s svojimi sorodniki pred malo hišico, v kateri je prebivala; ravno je bil prav lep večer, poslednji solučni žarki še zlatijo verhe po gorah, in majhne meglice plavajo v mnogoterih podobah po višnjevim obnčbi, ljudje se po dokončanim delu domu povračajo in jih memo gredé prijazno pozdravljajo. Vse je bilo toliko veselo, le uboga vdova je bila vsa žalostna in otožna, ravno je bila namreč spet obletnica, kar je Franceta zgubila, toraj je ravno ta dan zopet prav živo na-nj mislila, in to ji vuovič bolečino v sercu ponovi in pomnoži. Ne, ne; pravi dolgo molčavši, nič več mi ne smete braniti; šla bom na božjo pot k Marii-pomagaj na goro; zdi se mi, de bom po tem bolj mirna. Mati Božja me ne bo pustila nepotolažene dām iti. Res,

krajsek (napč. Podgraischegg); Bizjak (sicer Pesjak); Bernik (napč. Wernig); Breskvar (sikaž. Bresquar) itd. Po enaki poti bi se vtegnile tudi marsiktere čisto ponemčene imena opustiti in zopet izvirne slovenske povzeti, n. pr. Oblak (ponemč. Wolkenberg); Kristan (ponemč. Kerstein) itd. Vred.

*) Sploh sim ravno te misli razodel tudi v pedagogičnem spisu za gimnazijsko učiteljstvo na vprašanje: Ali pripravlja gimnazija po sedanji učni osnovi učence za vseučiliša? Pis.

pravite, de je zame predolga in pretežavna pot; pa ne bojte se, deset milj poti bom že se prehodila, in nekaj malo truda se na božji poti ne smem bati. Prav imate tudi, ko mi pravite, de na* Mati Božja povsod lahko tolaži, in nam pomaga; vendar ima pa tudi posebne kraje, na katerih obilniši deli svoje milosti, in zato vedno mislim, kjer jih je toliko uslišanih in potolaženih, de tudi jest ne bom prazna izpušena. Uboga vdova doverši svoj namen; ves trud težke hoje peš srečno premaga, in že je pri koncu svojiga popotovanja na kraji, kjer je s serčnim vernim zaupanjem pričakovala, de bo Mati milosti iz bogatiga vira Božjih milost tudi v njeno ranjeno serce nekatere kaplje hladivniga balzama kanila.

V sredi prijetne doline stoji na visoki gori cerkev Marije Device s kapucinskimi samostanami, ter gleda milo doli čez log in polje, kakor de bi hotla nebo z zemljo združiti; tudi njeni zvoniki, s katerih višav so križi tako milo doli gledali, so kazali romarjem gori, kjer je njih pravi dom, kamor morajo željno in serčno hrepeneti.

Ravno je glasno zvonjenje klicalo bližnje in daljne pobožne kristjane k praznični Božji službi. Pa res se poln in močan glas zvonov ta dan vse bolj veličansko in veselo zlega po tihi dolini, in serca močnejše k pobožnosti vnema, ker ta dan je bil v posebno čiščenje in hvalo nebeske Kraljice odločen, bil je namreč praznik častitiga vnebovzetja Marije Device, nebeske Kraljice. Vse to je pa posebno zlo pretreslo žalostno serce te vdove, močno je bila ginjena, velik mir čuti v sercu, in če bolj se bliža Božji hiši, bolj je mirna in pokojna v sercu. Poslednjič pride v zalo cerkev. O kako se začudi! Taciga veličanstva še nikoli ni vidila v domači revni cerkvi. Velika prostorna Božja hiša, napolnjena s pobožnimi kristjani se vsa lesketa lepe oprave, vsak altar je praznično olepšan, vse pomaga ta dan praznovati, tudi sveče so z belimi cvetlicami ovenčane. V velikim altari je podoba Matere Božje v leskečim vencu, obdana z dišečimi cvetlicami, in se milo ozira na vse, ki se ji v gorečih molitvah v varstvo priporočajo; zdelo se je, kakor bi voljna sapica doli pihljala in rekla: Jest sim Mati čiste ljubezni, spoznanja in milosti. Pridite vsi k meni, kateri pomoči potrebujete in ste obteženi, hočem vas poziviti.

Lepo pogrinjalo pokriva stopnjice pred altarijem, in pred njim sedé v dolgi versti vsi minihi v prazničnih oblačilih. Na! vso to opravo se uboga vdova v cerkev stopivši močno zavzame; ali ko poslednji glasovi pesmi pred pridigo potihnejo, in duhoven na leco pride z belim vencem, de vse to velja še kakimu posebnemu praznovanju, namreč, de je nova maša, ktero bo posvečen mašnik prvičkrat Bogu v čast opravil.

Dolgo terpi pridiga in pridigar globoko v serce sega poslušavcam, živo jih opominja, de naj bi novimu mašniku, ki bo za srednika med Zveličarjem in njimi, z otročjim zaupanjem in voljno pokoršino in vdanostjo polajševali težko butaro njegove svete službe; spomni dalje noviga mašnika na vse dolžnosti njegoviga poklica, ter ga opominja k njih zvestimu spolnovanju. Tudi mu pred oči postavi ves trud in težave njegoviga poklica. Zadnjič pa z ginljivim glasom sklene, rekoč: „Ljubi brat Engelbert! ostani zvest samostanu, ki te je nekda zapušeniga otroka ljubeznjivo sprejel; bodi tudi zanaprej pobožen in hvaležen sin, kakor si bil dozdej; spomni se posebno danes, ko bo Zveličar v nezmerni ljubezni prvičkrat na tvoje besede sedež svojiga veličanstva zapustil, in bo na altari pod podobo kruha in vina pričujoč, spomni se, pravim, posebno danes v molitvi vsih tistih, ki so ti v tvojim življenju dobro storili, ko so ti bili namesti staršev. — Res je sicer, de nimaš te sreče, de bi danes vidil svojo ljubeznjivo mater pred altarijem klečati v solzah serčniga veselja; pa zaupaj, druga mati je tebi še ostala, ktera danes s posebno ljubeznijo s svojiga sedeža na te gleda, nji se zamoreš ves miren izro-

čiti; kakor te je dozdej vodila, de si v naši hiši nji posvečen dosegel varno zavetje, tako te bo tudi zanaprej s svojo milo roko varovala in blagrovala, de boš kdaj v nje nebeski hiši večno prebivališče dosegel.“

Z veliko pazljivostjo in ginljivostjo posluša uboga vdova besede pridigarjeve, ter prisiljena zopet misli na svojiga zgubljeniga Francka; vnovič se ji v serce užali in pri poslednjih besedah pridigarjevih mora nehoté noviga mašnika pogledati, kteriga je popred komaj vidila. Mirno tam sedi in na obrazu mu žari pobožnost in serčno veselje, vendar se pa tudi vidi, ko se zdaj proti podobi nebeske Kraljice na altari ozre, de mu solzice oči zalivajo. Je li bila to gorka hvaležnost do Boga, ali pa boleč spomin, ki mu ga je pridigar v sercu oživil? Ime nebeske Matere, pa morde tudi ime une pozemeljske matere, ga je ginilo — berž ko ne? — Uboga vdova tega ne vé, vendar pa ne more oči od njega obrniti; zdi se ji, de svojiga Francka pred sabo vidi, in berž po tem se ji pa dozdeva, de vidi podobo svojiga ranjega moža, tode mlajšiga in močnejšiga kakor kadaj, in če dalje ga gleda, bolj se ji ti podobi pred oči silite in bolj žive ste. Nič več se ne more vpokojiti, vsaj ime noviga mašnika hoče zvediti; zagotoviti se hoče, ali je to le domišljija in prazne sanje, ali resnica. Splazi se skoz množico do veliciga altarja na prostorno križem-pot, kjer ravno neki kapucinarski brat memo gre in na nje vprašanje po imenu noviga mašnika, prijazno odgovori: „Oče Engelbert mu je ime, popred mu je bilo ime France.“ Pri teh besedah veliko veselje, pa tudi velika skerb obleti obraz uboge vdove. „Kako pa se piše?“ vpraša dalje z derhtečim glasom, kakor de bi se bala iz sladkih sanj se zbuditi. Redovni brat, to ginjenje nad njo opazi, jo debelo pogleda ter ji tudi primek pové; pa komaj izreče to ime, kar velika rudečica obleti ubogo vdovo. Nekaj trenutkov stermi, je v skerbi, de bi to ne bilo res, kar je zdaj izgovoriti slisala; na to pa zakliče: „Moj France je; o moj Bog, moj Bog! moj France. Našla sim ga in ravno danes — ta imenitni dan sim ga našla!“ Naglo in ob kratkim, kar je bilo pri tem velikim veselju mogoče, dopové redovniku, de v novim mašniku je spoznala nekdanjiga Francka, svojiga ljubiga sinčka, ki je toliko žalovala in jokala, ko se ji je bil zgubil. Med tem se pa duhovni že podajo v zakristijo se napravljat za sv. mašo. Sprednik, kterimu to prigodbo berž ob kratkim dopovedó, in ptujko pred-nj pripeljejo, dolgo govori z njo, po tem gre v zakristijo, stopi k novimu mašniku ter mu reče: „Oče Engelbert, preden greš k altariju, pojdi ven v kapelo, tam te neka žena čaka, ki te prosi za blagoslov. Ona je v večji zavezi s taboj, kakor bi mislil, in nobeden je ni tako želel, kakor ti; vendar ne pozabi na svojiga učenika Kristusa, ki te je učil, se zatajiti in za Njim hoditi. Težko je biti serčan v terpljenji, pa ravno tako težko je, se v veselji nepremakljivo ohraniti. Moj sin, pravi dalje bolj ginljivo, zapustil si svet, ter si si naš ostri red izvolil, na kteriga se dajo prav posebno obrniti imenitne besede Jezusove „kdor očeta, mater, brate, sestre bolj ljubi, kot mene, ni mene vreden...“

Novi mašnik pri teh poslednjih besedah pogleda osupnjen sprednika, ne more umeti, kako bi kaj njega zadevale; kot uganka se mu zdijo ravno ta čas. Vender spreleti tudi nekako skrivno dozdevanje njegovo serce.

(Konec nasled.)

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Iz Ljubljane. O poslednjim obiskovanji mesca kim. so mil. škof birmali: V Šentvidu pri Zatičini 773, v Trebnim 660, v Žuženberku 887, na Kerki 502, — skupaj 2822 otrok. — 25. kim. bodo birmali še v Poljanah nad Škofjo loko.

Iz Ljubljane. V mestno poglavitno šolo pri sv.

Jakopu v Ljubljani so izvoljeni in postavljeni ti le gg. učeniki: Janez Rozman, duh. pom. pri mestni šentjakopski fari, kot katehet in vodja, — Janez Zorin in Andrej Praprotnik, dosedanja učitelja pri tej šoli, — Leopold Belar, učitelj na Brezovici — in Franc Raktelj, učitelj na Dobrovi. (Učit. Tov.)

Dr. Toman, kakor „Novice“ pišejo, je „Hansjörgel“-na zavolj razzaljenja na pravdo djāl. —

„**Vaterland**“ je razglasila rezen spis „Die Slovenen und ihre Gegner in Marburg“, ki zavrača obrekovanja in natolcovanja nemškutarske strani zoper mil. ondogniga škofa in domorodno prizadevanje.

Na Dobrovi je že skozi 631 let dobro znana in sloveča božja pot, kamor je tudi letas med šmarnimi mašami prihajalo veliko veliko pobožnih romarjev in romaric od blizo in dalje v lepo ozališano cerkev Matere Božje vnebovzete, ne samo ob nedeljah in praznikih, ampak tudi celo ob delavnikih, zlasti iz bližnje Ljubljane. Skerbelo se je za spovednike in za izvrstne pridigarje. Od romarjev se mora pa reči, de so več del s pravim spokornim duham prihajali na božjo pot. Mnogi mnogi so svojo vest grehov očistili, zgubljeni mir zopet našli, svojo dušo poživili s Kruh-pom večnega življenja, pobožno molili, Marijo Devico goreče počastili in se vdeležili popolnoma odpusta. Ravno tako se mora romarjem in domačim v čast reči, de se ni med tem časom, kolikor je znano, čisto nobena napačnost zgodila; prišli so s pobožnim petjem ali tiho v cerkev, in ravno tako so po dokončani pobožnosti mirno in tiho odšli. — Desiravno je bila cerkev vse te nedelje in praznike tako natlačena, de je moglo veliko ljudi med službo Božjo zunaj ostati, je bila vender še vse več gnječa sladkiga imena Marije nedeljo, ker se je bilo med ljudmi razglasilo, de bojo nar beržej naš milostljivi knez škof sami ta dan pridigovali in veliko mašo imeli, kar se je tudi res — v veliko čast te romarske cerkve — zgodilo. Ljudje, de si tudi ni bilo popolnoma lepo vreme, so vender od vsih strani skupej vreli, de je bila ob 9 cerkev že napolnjena. Ko milostljivi knez in škof ob 10 na leco stopijo in Božjo besedo oznanovati začnejo, je bilo vse eno oko in eno uho. Pridigovali so učeno, zraven tega pa tudi posebno umljivo in z veliko prijetnostjo. Poglavitni zapopadek je bil, „zakaj Marijo Devico tako močno častimo in jo prosimo? zato“ — je bil odgovor in izvrstna izdelava, „ker Marija se z eno roko nebes prime, z drugo pa se zemlje derži, z eno roko milosti Božje prejema, de nam jih z drugo deli — ali zato Marijo Devico tako močno častimo in prosimo, ker je ona Mati Božja in tudi Mati naša.“ V I. delu so se poslušavci učili iz prečudnih Božjih del veličastvo Božje spoznavati, in od tod Mariino vosoko vrednost in dolžnost, njo visoko častiti; — v II. delu pa, de je Mati Božja tudi naša duhovna Mati, in mi ne po rodu nature, ampak po rodu ljubezni — nje otroci — in od tod naše zaupanje in mile prošnje do nje. Po tako izvrstni, prelepi pridigi so še Marii v čast nar svetelji daritev Bogu opravili. Naj Jim pa tudi Bog in Marija obilno poplačata Njih trud! Njih častiti spomin bo vedno na Dobrovi ostal. — Popoldan ob 3 je bil sklep s petimi litanijami Matere Božje in zahvalno pesmijo — in tako je bila za letas dokončana tukajšnja pobožnost šmarnih maš. Bog daj, de bi bilo vse v večji cast in hvalo Božjo in Marii v počešenje, pobožnim romarjem pa v obilna dušni prid! **B. B.**

Iz Zabnice na Gorenškem, 7. kim. Naša pred malo leti novozidana verlo zala cerkev je dobila zdaj novo krasno izdelano prižnico in veličastin altar, kteriga so naš p. č. gosp. dekan angeljsko nedeljo slovesno blagoslovili. Nočemo s popisovanjem slovesnost, ki so le za posamezne mikavne, „Danici“ jemati prostora; — opomnimo tega le zato, de se mojster M. Tome iz Šentvida, ki se je takej res mojstersko obnesel in zali altar po zgledu Vašiga Ternovskega izdelal, — vsim za enake dela še enkrat priporoči; —

nekoliko pa tudi zato, de svetu naznanimo, kako med tem ko po družih deželah protivniki kersanstva na oropanje cerkv kot gladovi jastrobi prežé, — ali pa med tem ko se mlačni ljudje nekterih krajev za olepšanje božjih svetliš ne zmenijo nič ali celo malo: je naša okolica, — poštenje in čast ji bodi zato! — za olepšanje in prenovljevanje svojih cerkv v malo letih neizrečeno veliko storila. Se vé de gre še sossna hvala za to deleč dobro znanimu gosp. duh. očetu, ki bi jim še morde ljubo ne bilo, če bi jih tukaj imenovali. —

Narod naš je še vedno dobriga, kersanskiga duha; — in moder, skerbén duhoven lahko še zmeraj veliko opravi pri njem. — Dokler bo še gorečnost za lepšanje Božje hiše tolika pri nas, ne bo krivoverec zalége med nami napravil. Mogli bi prej jožefinski časi vsaj trikrat se nazaj poverniti, — in duhovšina sploh mlačna biti, de bi ji bilo enako, če cerkve in altarji stojé ali razpadajo, kar pa nikdar ne bo. **S. U.**

Od koroške meje. (Slovesnost v Kortah.) Korte, del gorske za duhovne pastirje močno težavne obirske fare, ki od ene strani meji na terziško faro na Krajnskem, od druge na koroško Kaplo, Jezero i. t. d., so divjeromantiške planine, v kterih biva sedem kmetov, kterih premoženje je les in živina, ker polja je le malo v tih merzlih hribovkih, visocih gorah in globokih koritih, in še tisto je revno in slabo, ter le eno setev in žetev imajo.

V tem divjem kraji, „Korte“ (mende Korite ali Korita) imenovanim, na spodnjim Koroškim, stanuje pobožen kmet in posestnik obilnega lesovja, ki se po domače „Pristavnik“ zove, in se smé terditi, de mu ga sedanjí čas na svetu ni enaciga. Pred tremi leti je jel na svoje stroške zidati precej prostorno cerkev z lepim turnom, ki je spodobna za farno cerkev na čast svetega Križa, kakor se zdaj podružnica sv. Križa obirske fare v Kortah kliče. Pristavnik je cerkev preskerbel z zvonilam, ki ga stane do 1500 gold., s kelihi, mašnimi oblačili i. t. d., kar je potrebno k farni službi Božji. Lansko jesen je bila cerkev slovesno blagoslovljena in za Božjo službo vravnana. Ima tudi pokopalise; in Pristavnik je k temu še zemljiša svojega precej lep kos cerkvi odločil; letos pa 6000 gold. gotovega denarja prečastljiv, kerskem knezu škofu zročil, de naj jih naložijo za dohodke duhovnega pastirja, ki ga želi v Korte. Ima namreč s svojimi sosedi v staro obirsko faro čez hribe in doline okoli tri ure deleč, težavno in pozimi zavolj sneženih plazov smertno nevarno pot, tako de morajo ljudje ob hudi zimi večidel brez Božje službe biti. To je pobožnemu možu težko delo, toraj ni miloval ne potov ne denarjev, ne skerbi ne truda, dobiti duhovnega pastirja v Korte, de bi se Bog častil, in ljudje endi imeli potrebno dušno postrežbo. Vseh teh dobrih del se obilno vdeležujejo tudi obirski v. č. gosp. fajmošter, ker njih obilnemu pisanju in prizadevanju je pristevati, de je kmet svoj dobri namen dosegel, in se vse prav lepo in dobro izhaja. Imajo pa tudi malo hvale zato od sveta, kakor pobožni Pristavnik; saj je resničen stari pregovor: „Svetá plačilo je nehvaležnost.“ Naj boljše je to, de ne kmet, ne gospod fajmošter ne išeta hvale od ljudi, ampak Božje časti. Imenovani Pristavnik je dal za svojo novo cerkev tudi prav čeden sveti križev pot v Kranji zmalati. Želél je, de naj bi se novi križev pot slovesno postavil in blagoslovil, ter z odpustki sklenil. Tudi to doseči, so mu v. č. gospod obirski fajmošter pripomogli, ker so dovoljenje k temu lepemu opravilu in ginljivi pobožnosti od prečast. kerskega škofijstva pismeno sprosili, in peto nedeljo po Binkoštih 1862 so v. č. O. Andrej Dolinšek v Kortah v posebno veselje Pristavnika in njegovih sosedov to opravilo zversili. Tudi iz bližnjih fará, posebno jezerske, od kodar so ondodni gospod fajmošter procesijo pripeljali, se je obilno ljudi snidlo. Nato se je blagoslovljevanje obhajalo takole:

1. Štirnajstere podobe ali table sv. križevega pota so

bile iz Pristavnikove hiše v procesiji v cerkev nesene; nosilo jih je sedem mladenčev in sedem deklic ter, so bile pred velikim altar na lepo pregernjeno mizo v dve versti po sedem položene.

2. Potem se je brala sveta maša od Kristusovega terpljenja z blagoslovoma.

3. Nasledval je predpisani nagovor, kateri je ob kratkim naznanil, kaj se bo v leti cerkvi godilo, — in kaj nam je storiti, da se obilnih odpustikov svetega križevega pota vdeležujemo.

4. Ob koncu blagoslovljevanja je bila zahvalna pesem.

5. Poslednjič pa procesija, kakoršna se na Koroškem pogostoma obhaja, t. j., obhod s presvetim Rešnjim telesom, kakor se navadno godi o velikem prazniku sv. Reš. telesa.

6. K sklepu je bila velika sveta maša. Opravilo je ta dan terpelo od devete ure zjutraj blizo dveh čez poldan, in ljudje se niso naveličali, ker jim bilo vse novo.

Se je opomniti, da pobožni, ves za Božjo čast in dušno zveličanje vneti Pristavnik zida prav prijazno duhovščino ali farovž kar na svoje stroške: še to leto bo gotov. Cerkev in farovž je postavil znani mojster Matevž Medved iz Krajnskega. Ako se vse z zemljištem vred všteje, utegne Pristavnika stati do 20.000 gold. — Pristavnik še ni star, pri naj boljših moških letih, okoli 36, in ima še majhne otroke; njegov oče ni bil premožin, toliko da je izhajal; sin pa, se ve, mora precej premožin biti, ki je toliko storil za Božjo čast. Ker mu pa Bog daje blagoslov in srečo, mu je mož tudi hvaležen, in sicer ne kar z besedo in jezikom, ampak tudi v djanji. Smemo mu reči: Hvala, komur hvala! in ga kakor lep in budljiv zgled vsim vernim za lepoto cerkva in za Božjo čast imenovati. De bi pač dosti posnemovavcov najdel, ne toliko, da bi ravno nove cerkve in farovže zidali, saj jih že imajo; temveč da bi umazane čedili, stergane mašne obleke prenavljali, poterte altarje, polomljene podobe itd. popravili. —

Iz Trebovelj. Pretečeno nedeljo, 7. kimovca, so milostljivi knezoškof Anton Martin pri nas birmali. Prišli so iz Laške strani čez hribe. Kdor pozna naš gorati svet, lahko umé, da so občoljubljeni knez s tem obiskovanjem spet v djanji pokazali ljubezen do svojih ovčic, da so res dober pastir, kateri ljubi in pozna svojo čredo, za njo skerbi, jo zato svari in opominja, da nje dereči volkovi ne raztergajo. Iz tega namena so pri nas kaj milo govorili staršem na serce, naj v djanski kersanski veri gojijo svoje otroke; — naročevali so birmskim kumom, naj ne dopustijo, da bi oni, katerih svete birme so priča, v sveti veri onemogli; „veri namreč,“ so djali, „se pri vas hudo godi po ptujih ljudeh, kateri so v vaše nekdanje tihe in mirne kraje prišli premoga kopat.“ Vseh poslušavcov oči so se pa v solzah topile, kadar so govorili tretjo besedo, ktera je veljala mladim birmancem, posebno ko so japonsko mater z njenima mladima otrokoma ko izgled stanovitosti postavili. Omenjena trojica je zavoljo sv. vere umerla mučeniške smerti v ognji; sinek objemaje svojo mater, 15letno dekle pleté z žerjevega perinja diviški venec. Dež nam je namakal rodovitno dolino; — da bi vendar obrosila milost Božja tudi naše serca in vsejanemu semenu dala rodovitnost! — Sejavcu blagemu iz serca želimo, da še bi sejali tako dobro seme mnogo let.

Kakor v cerkvi svojim ovčicam dobrega pastirja, so se tudi svojim duhovnim sinom skazali ljubega očeta. „Tukaj med vami, visokočastiti bratje, se radujem, se mi oblehkoti serce, se oddehnem od težavnih skrbí, sem jih pri duhovnih vajah enkrat slisal govoriti — in je res tako; ljubeznjivo se pogovarjajo z vsakim kakor oče s svojim sinom, tudi pri mizi smo občudovali njihovo prijaznost.

Prišli so milostljiviga kneza pozdravljat sem tudi duhovni iz Vaše dežele, med mnogimi dekana Toman, in Burger iz Litije, njihov sošolec, vidno so se razveselili nji viditi. — Spremljali so mil. kneza gospod dr. Vošnjak stoljni

korar in višji šolski ogleda; kazali so nam ti gosp. v šoli, kako naj umni učeniki deco učijo. — Od nas so se milostljivi knezoškof podali še k trem faram, in so se v četeretek, hvala Bogu! zdravi vernili spet domú. Šavničar.

Ipavci so bili mali Šmaren napravili veliko domorodno veselico ljubljancem na čast, ki so bili prišli pozdrav poverniti, ki so ga bili Ipavci ljubljanski čitavnici s pohvalnim pismom poslali. Po Božji službi pri Devici Marii v Logu so se zbrali na gradiču Zémunu — do 800 gostov in domorodcev; domorodni govori, zlasti v. č. korarja in dekano J. Grabriana, ljublj. mestniga župana blagorod. gosp. M. Ambroža, vrednika gosp. dr. Jan. Bleiweis-a s pesmimi vmes so poživljali veselico, kakor „Nov.“ obširno popisujejo.

Iz Notranjskega. (Človek sklepa Bog sklene. *) Le eden je Gospod čez vse mesó! — „Zgodnje Danice“ braveci predragi! Ne bom vam govoril prazne tvarine, ampak kar je resnica pred vsimi: roka Narviksiga me zlo tiši. Bil sim do 16. l. svoje starosti navadno terden, — al l. 1853, prvo saboto po malem Šmarnu, sim šel po odkazanim delu zdrav do večera; o večeru se pogovorim s svojim znanecem, da jutri bom šel na Planinsko goro (k romarski cerkvi). Al spat sim šel zdrav, vstati se nimalo; le z velikim trudam sim se toliko po koncu deržal, da sim šel še zadnji krat k sv. maši. Po tem sv. opravilu sim se vlegel in še danes ležim, brez upanja, da bi kdaj po nogah hodil, in tako pričakujem sebi neznane poslednje ure. Tedaj s pobitim glasom rečem: O predolgočasna moja izbica, in žalostno ležiš moje! kdaj sim se s teboj zaročil? al kdaj sim tebi toliko krivice storil, da me imaš vedno kot jetnika? Hiša Božja! al sim se tebi z nespodobnostjo preveč pri-gnjusil, da me nočeš več v svoje vidno krilo sprejemati? Pastir duhovni, moje veselje vi edino na svetu! poterpíte tudi vi z menoj — saj naš Bog vedno še živi; in toraj tudi vaše zasluženje z njim. — Moli zame, usmiljeni bravec, če bom vselej hvalil previdnost Božjo, ki vse prav dela. Z Bogam!

C. — M. T.

Iz Gorice, 15. sept. — ? — Zopet smo tukej dva nova uda zadobili. Pred ednim mescom je iz protestanske zmote k katoliški veri pristopil nek gospod prileten, konsul v Terstu, ki po leti v našem mestu biva. Danes osem dni, dan rojstva presv. Marije Device je pa protestanka iz Prusovskega, Mina Meischke, prav omikana odgojiteljca. 31 let stara, svoji krivoveri za vselej slovo dala, ter serčno rada se pridružila vpricho Njih prezvišenosti nadškofa otrokom edinozveličavne cerkve. Kakor sama zagotavlja, je to željo že več let v sebi imela; kajti merzlo protestanstvo ni nikakor zadostilo njenim znotrajnim pobožnim občutkom, serce ji je bilo vedno prazno, le po boljši veri je hrepnela kot jelen po studenčni vodi. Ko se je pa enkrat na Francoskem šmarniške pobožnosti in pozneje še drugih katoliških ceremonij vdeležila, ji je vse to tako globoko v serce segalo, da jo je neprenehoma nek znotranj glas čedalje bolj in bolj prepričeval: „le katoliška vera bo tvoje dušno hrepenenje vpokojila.“ Sklene torej katoličanka postati ter začne od tega časa vse bolj po katoliško živeti, čeravno ni bila brez znotranjega vojskovanja. Kako srečna in zadovoljna da se sedaj po sprejeti veri čuti, se na njenim prijaznim obličji bere, pa še več se povzame iz njenega govorjenja. Pred osem leti je tudi nje brat, v Carigradu kupčijski voditelj, se pokatoličil.

Prihodnjo kvaterno nedeljo bodo naslednji bogoslovci zakrament mašnikovega posvečevanja prejeli: č. g. Jan. Mondini, č. g. Ant. Rožič, č. g. Mat. Škodnik, poslednja dva iz 3. leta, in č. g. Jan. Mladošić, tudi iz 3. leta pa pod poreško škofijo. —

*) Na željo ubožiga terpina naj razglasimo njegov zdihljaj; sej alehčni ložej terpi, ako svojo britkost komu potoži. Vr.

Razgled po keršanskim svetu.

„Gustav-Adolphs-Verein“ za razširjanje protestanstva je med letošnjo sejo v Norimbergi od c. k. ministra dobil berzopisno privoljenje prihodnje leto 1862 na Dunaji se sniditi, z besedami: „Willkommen in Wien.“ Katoliški dunajski listi v tih besedah vidijo poljubek za protestanstvo in pravijo, da ta pozdrav je napravil „böses Blut“ med katoličani, ker že ime te družbe je po zgodovini sovražno katoličanstvu in Avstrii.

V Appenheim-u je imel Gustav-Adolphs-Verein za renske okrajine 17. avg. svoj zbor. Pot v cerkev je bila z mlaji in zastavami obstavljena. V cerkvi so mnogi govorniki obdelovali svoj tema „von evangelischer Liebe“ in „vom Hasse gegen Rom.“ Ritsert je terdil, „Rom gebe sich alle Mühe den Gustav-Adolph-Verein auszurotten.“ Veči del evangeliških Appenheimcov pa je bilo nezadovoljnih s takim psovanjem in več jih je cerkev zapustilo, in ponoči so jim mlaje in bandera poderli. Podiravce so spoznali in bili so le sami protestantje, desiravno je tretjina prebivavcov katoličanov.

Zastran bolgarskiga škofa Jožefa Sokolskiga ima „Union“ v Parizu čudno in veselo naznanilo iz Petrograda, pravi namreč: „Bolgarski škof Sokolski ni odpadel, tudi ne umerl, ampak še živi. Ako bi bil odpadel, bi ga Rusi v veseljem vrisu okrog vodili, ki ga pa dosihmal nihče ni vidil, razun zanesljiviga moža, ki mi je to-le povedal: Sokolski je bil verli mož, ki pa blezo zraven golobje priprostosti ni imel kačje umnosti. S kako pretvezo je bil zvaobljen v dvor rusovskiga poslanstva v Carigradu. Pred tem dvorom neprenehama stoji parnik, ki ohrani zvezo z Odeso; pripravili so starčka na ladijo, in berž ko je na njo stopil, je odrinila. Berž ko turški vradi to zvedo, hočejo po diplomatskim potu odgovora iskati; to je prestrašilo rusovske ovaduhe in precej raztrosijo, da bolgarski škof, oslabljen z malo poprejšnjim popotvanjem v Rim, je v Odesi berž po svojim dohodu umerl. Turška vlada, ki ima že dosti zaderg z Rusijo, in ktere vradniki so prav nerodni, kakor je znano, je bila zadovoljna s tem naznanilam in ni te reči dalje gnala; jest pa sim zvedil od poročnika protestanske vlade, ki ima že več let sedež v Odesi, da so bili uboziga škofa ondi v neki samostan vtaknili, iz kteriga so ga kmali potem ponoči v drug samostan blizo Kieva odpravili. Ondi je bil še pred tremi tedni. Rad bi bolj natančno popisal ta čudni rop, pa ne morem, da bi človeka, ki mi je to naznanil, hudo ne zapletel. Ni družiga pomočka, rešiti nesrečniga Sokolskiga, razun da se njegova sužnost zunaj dežele razglasi. Znano je, da rusovska vlada se ničesar tako ne boji, kakor tacih razglasil.“ — Tako potuhnjeno samosilstvo ne more v drugo služiti, kakor da se razkolništvo zmiraj bolj razodene za to, kar res je, za laž in trinoštvo, in da se bo povračanje zapeljanih grekov k svoji pravi materi le še bolj množilo.

Z Garibaldam imajo laški časniki toliko opraviti, da ni ne konca ne kraja. Ga bodo li zamotali v pravdo? „Armonia“ meni, da pravda zoper Garibalda je pravda zoper laško rovarstvo, in pravi, da je Garibaldi bolj nedolžin kakor pa njegovi toživci, in da se ne more obsoditi, da bi ne bilo obsojeno tudi ministerstvo in državni zbor, ker Garibaldi ni nič družiga kakor program ministerstva „in persona.“ — Zmiraj se sliši, da bi utegnila Garibaldova rana vendar le nevarna biti in da svinčenke še niso dobili iz noge. Ta laški malik bo zdaj vidil, da zoper namestnika Kristusoviga se vojskovati vendar le niso igrače. Kakor pa je on papeža zalézval, da bi ga oropal, tako je njega samiga dvojno izdajstvo pogreznilo, če je res, da je Emanuel bil v začetku z njim enih misel, dokler ga Napoleon ni pritisnil. Neki dopisnik iz Pariza v „N. P. Z.“ zanesljivo terdi, da general Cugia, preden je po ministrovim povelji šel zoper Garibalda v Sicilijo, je Emanuela spoštljivo

pa rezo vprašal, če je to res njegova volja, in kralj da je z dlanjo obraz pokrtil in skoz perste pogledal, pa generala molče odpravil. — Sicer je pa smešno, kako sardinski vladni časniki dvojezično vlado iz mlake vlečejo. Ministerstvo je namreč po svojih časnikihs trosilo, kako nezmerno se Avstrija in Rim (!!) veselita Garibaldoviga rovarstva. To pa zato, da bi občinstvu pristudilo Garibaldovo počenjanje, priljubilo pa poslednje oistre vladine naredbe zoper Garibalda. Pa kaj se zgodi? „Morning Post“ kar neprevidama razglasi, da Garibaldov padeč je napravil nezmerno veselje na Dunaji in v Rimu. „Ne vemo“, pravi Armonia, „pa nas tudi ne tiši vediti, če je Garibaldov padeč na Dunaji napravil britkost ali veselje; vendar pa časniki naznanujejo, da naznanilo Garibaldoviga potolčenja je vzdignilo veljave na dunajski denarnici ali banki ... Resnica je pa, da Pij se ne smeja in ne joka za tako malo reč ... V Rimu se ne gleda toliko na oniga, ki velik hrup dela, ampak nanj, kdor ga veleval ... Sicer se Pij IX. joka zavolj razdjanja uboge Italije, razboljene, terpinčene, raztergane od rovarstev, črne vojske, spačene s krivimi nauki ...

Milanski bogoloveci, letas posvečeni, so pripravili v spominek svojiga razhoda sreberni kelih, ki ga bodo zročili sv. Očetu za Bolgare, ki se povračajo v katoliško Cerkev. Napisa na kelihu je: „Noli timere, quia ego tecum sum; ab Oriente adducam semen tuum, et ab Occidente congregabo te;“ to je: „Nikar se ne boj, ker jest sim s teboj; od Jutra bom pripeljal tvoje seme, in od Večera te bom zbral.“ (Iz. 43, 3.)

Po natori oblagrena dežela Čile (Chile) v južni Ameriki je nekako pol manjši od Avstrije in ima poldrugi milijon prebivavcov, izmed kterih je $\frac{1}{4}$ milijona zamurcov, veči del katoličanov. Po tem takim je tudi med ameriškimi zamurci katoliška vera že močno razširjena, in ako k marsikterim dobrim znamenjem, ki smo jih zastran spreobračanja zamurcov že naznanili, še privzamemo, da je mladi zamurski kralj na otoku Madagaskaru naj gorečniji katoličan, kakor je sam nedavno papežu pisal, se zapet poteruje upanje, da čas za spreobrnjenje černih se vendar res le bliža, če ravno so zadržki po nekterih krajih veliki. —

Iz Hartuma piše novi namestni provikar čast. O. Fabian Pfeifer 21. rožn. t. l. na Tirolsko med drugim: „Koniec prosenca sim iz Hartuma odrinil in v 15 dni smo bili pri Šilukih, ki so močni, vsi svitlo črni ljudje. Prosili so nas, naj pri njih ostanemo in jih varujemo zoper njih sovražnike. Hotli smo ostati, ali neprevideni zadržki so nas primorali čez nekatere dni se verniti. Do 11. majnika smo ostali pri Mahumedarjih; ko nam je pa dež živež in obleko skazil, ko so nam kebri satorje razjedli, in je imelo vsakoletno deževanje terpeti še dva polna mesca, smo se mogli v Hartum verniti, kamor smo 21. majnika prišli, da bi ondri ostali. Unidan sim neko Viktorijo kerstil; zdaj pripravljam 2 odraseni deklici k sv. kerstu. Pravijo, da je tukaj v Hartumu zlo nezdravo, jest pa vendar ostanem tukaj, dokler ne bom od tod poklican. Tukaj v Afriki, ko bi imel človek čas, bi bilo prav veliko zverine streljati, zajcov, divjih koz, hijen, levov, bivolov, slonov, šterkelj, nenasitov (pelikanov), marabutov, rac, pegatov, žerjavov, golobov je dokaj. Povodnih konj sim vidil enkrat čez sto skupaj; to so strašne zveri. Krokodilov se vidi dostikrat brez števila skupaj; marsikteri čez 20 čevljev dolgi. Tudi strupenih žival, škorpjonov, kac se ne manjka. ...“

V Algieru mislijo škofijo v vikši škofijo povzdigniti in v Oron-u in Konstantini novi škofii napraviti. Perva škofija je bila 1838 po papežu Gregorji XVI. ustanovljena; l. 1842 je šlo tje 21 usmiljenih sester, in ravno tisto leto red Lazaristov iz Francoskiga. Naglo je potem ondri napredvalo katoličanstvo; ko je bil pobožni duhoven Adolf Dupuch škof v Algieru postavljen, so bile v vsi deželi še le 4 misijonske seliša; tri leta pozneje je bilo 21 cerkev z duhovni po vsi deželi. Algier je dobil na prizadevanje ško-

fovo vse novo lice, kar je škofa veliko pritežnost stalo, pod katerimi je tudi omagal. Vlada mu je namreč veliko obetala, tode podružene vradniške trume, sovražne veri in njenimu razširjanju, so vse zaterle, ali pa na dolgo in široko zadrževale, pravijo „Kat. Bl. a. Tir.“; tako ni mogel škof dane besede o pravim času spolnovati, in to ga je v veliko zadrego spravilo. Pomanjkanje 300.000 fr., ki mu jih je vlada obljubila, pa ne dala, je bilo vzrok, da je mogel odstopiti. L. 1842 je bila desna roka sv. Avgustina iz Pavije v Algier prenesena z velikimi slovestnostmi, sedem škofov je spremljalo to predrago svetinjo. Ravno tistega leta so prevzeli del silne pustote Trapisti, katero jim je kralj le za vžitek zročil, ne pa v lastino: in s to pogodbo, da so mogli vsako leto peti del obdelati. K temu družih naselnikov niso zavezali in naslednik je bil, da so ti naselniki lenobo pasli in pohujšanje razširjali; sinovi sv. Bernarda pa so opatijo Stavveli povzdignili k nar lepšimu cvetu, da se čez 100 mladih ljudi ondi uči poljedelstva.

Jabelka in lesnika.

Grozovitna gnjusoba je oskrnila mesto Torin v mali Smaren, t. j., 8. t. m. Vse mesto je v žalosti in sterem, pravi Armonia. Ob enajstih dopoldne so bile v stoljni cerkvi zbrane razne bratovšine in društva z veliko množico ljudstva in duhovstvom k procesii, ki se po državni zapovedi vsako leto ta dan obhaja v spomin na leto 1706, ko je bil Bog Torin na prošnjo Marije Devce rešil francoske obsede. Ko se sveti obhod začne, se neki človek kar neprevidama vušne na tron podobe presv. Marije Devce, ki se je imela v procesii nesti, potegne sekiro spod obleke, in — groza nas je pisati — začne togotno mahati po podobi M. D. in po Detetu v naročji Matere Božje. Podoba je iz pozlačeniga kupra, vender pa je božjeropni razbojnik s silnim mahanjem odbil Detetu glavo in eno roko. Obsedeni hudodelnik je nadaljeval božjeropno djanje nad podobo Matere Božje, dokler ni priletel neki karabinar k temu strašnemu pogledu, ki ga je s sabljo po glavi mahnil, da se je na tla zvernili. Nemogoče je popisati vpetje, jok, zmešnjavo po obširni cerkvi, napolnjeni z ljudstvom vsih stanov in starost. Prestrašene gospé in žene so derle iz cerkve, moški pa so tisali h kervovečimu početniku tega strašniga pohujšanja, in ko so ga karabinarji in policaji iz cerkve vlekli, je ljudstvo germelo na kup, da bi na kosce stergalo tega nesrečniga divjaka, in ne bil bi živ prišel iz cerkve, ako bi ga ne bila straža ubranila, ktera pa vender ni mogla odverniti, da bi ne bil hudo zdelovan, s pestmi butan in z nogami ceban. Kdo je bil ta grozovitnež? Hočejo ga imeti norca in poslali so ga v norišnico, in želeti je, da bi bilo res, pravi Armonia; ali milovati je, da se tukaj ne kaže primerljive norije. Dandanašnji se vse pečati z norijo, kar rovarstvo s sramoto pokriva; norci so kraljemorci, norci samomorci, norci svetih skrunivci, in s tem se hoče odvzeti gnjusenje, s katerim po natori take djanja serca napolnujejo. Sicer pa se terdi, da sta razbojniku dva druga pomagala na tron Matere Božje se povzdigniti; tedaj bi tudi ona bila norca? In tako imenovani norec se je precej izgovarjal: „Me lo hano fatto fare; mi hano pagato So me najeli; so mi plačali“ ... V spravo Božje pravice so Torinci obhajali tridnevno pobožnost v stoljni cerkvi in potem še po družih cerkvah. — Kdo bo dvomil, da tudi to je sad nesrečniga rovarstva in razbojstva na Laškem? Vidi se pa tudi, da ljudstvo sploh v vsih stanovih je še verno in dobro, samo da ga hudobni strahujejo, kakor sploh tropa roparjev celo okrajino v derhtanje pripravi. Tode kakor tatovi in razbojniki le memgredečo — ponočnjaško moč imajo, tako tudi rovarstvo beži, in nima stanovitne moči. — V Telnici pri Kulma na Češkem je neka 25letna

plesavka, kakor marsikterikrat, kar naglo svoje življenje zaplesala. Pri plesu močno pregreta gre v klet po ola, in ondi jo od mertuda zadeto mervto najdejo. — Magr. Mih. Kaputo, edini vikši pastir na Laškem, ki je terdil politiko Viktor-Emanuelovo, je umerl, kakor Armonia piše, in 22 kompanij narodne straže ga je k pogrebu spremljalo, ker umerl je, kakor berzopis pravi: „nelle sue liberali convinzioni.“ Tako sodba precej hitro naprédva: Kavur je plačal, in v tem ko Garibaldi plačuje je plačal tudi Kaputo. — Pravijo, da se je Napoleon III. poslednji čas pri tolikih skerbéh močno postaral in da nima več veselja do tolikanj priljubljenih snovanj ali študij. Na svetu je vse mintljivo, tudi Napoleoni. — Kar se od katoliške Cerkve loči, ni več zdrav sad, je grinta. To pojasnjuje luteranska pravda za stran katekizma na Hanoveranskim. Kako ima luteranstvo samo v sebi seme razpora in razpada, se je tudi ondi pokazalo, ker ljudstvo je tako zalezlo v novo nevero (racionalizem), da ne zasluži več tudi luteranskiga imena. Bogoslovna luteranska stran pa je hotla ljudstvo zopet k starimu luteranstvu zavrniti in dala je v ta namen na svetlo mali katekizem v staroluteranskim duhu, kterimu se pa po mestu in vaséh vse z nar večji razdraženostjo ustavlja, zlasti ker neuglajeno lice uniga katekizma tudi leposlovnimu (estetičnimu) čutilu ne streže. Nekoliko pojasniti bi se ta reč utegnila, ako beremo iz dunajskiga „Botschafter“-ja pesem iz luteranskiga spévnika, ki ga je ravno tisti luteranski konzistorij ljudstvu zapovedal (oktroiral); take-le nežnočutne verstice so:

„Hetz' Du mich arme Südensau
Mit Deiner gnade Hunden!
Wühl' mir mit Deinem Sündenkanne
Die Sündenläus herunter.
Zeuch mir Dein Gnadenwammes an,
Damit ich selig sterben kann!“

Prava mati svojim otročičem ne daje jedi v taki posodi, ne lepih nauk v takem oblačilu; pa tudi v slovenskim katoliškim slovstvu ne najdeš take grinte, ko bi ti tudi vsi napihnjeni „lichtfreundi“ svoje svetilke posodili. — V Londonu je družba, ki si je postavila nalogo, ptujce „evangelizirati“, to je, jih hočeš poprotestanciti. Ta zala družbavtja se baha v svojim poslednjim naznanilu, da je že nad 500 tujih otrok katoliških staršev v protestantizmu odredila. Večidel so ubogi Irci, ki so jim starši pomerli, ali so v nar hujsi revšini, ali ki jih zalezejo beračiti, ki jih ta družba v kremplje dobi in jim poropa vero njih očetov. Tako se mašuje protestantizem zavolj obilnih spreobračanj učenih mož in gospá h katoliški veri. (Kat. Bl. a. Tir.) — „Persev.“ 15. t. m. piše, da Garibaldi in njegovi veliki sodeležniki, kaci 10 oseb, pridejo pred porotno sodnijo, beguni pa pred vojaško sodnijo, vsi drugi bodo pomilosteni. Govori se pa neki, da Garibaldi rana je toliko nevarna, da mu bodo mogli nogo odrezati. — V spomin pomorskiga poveljnika Protet-a, ki je padel v boji zoper kitajske rovarje, bo dala kitajska vlada na svoje stroške dve katoliški cerkvi zidati, eno v Šangaju, eno pa na mestu, kjer je admiral smert storil.

Duhorske spremembe.

V ljubljanski škofii. Gosp. Janez Gostiša (povernivši se zavolj bolehnosti iz Šentandreja) pride za duh; pom. k sv. Petru v Ljubljani; gosp. Šim. Rabič iz Košane v Borovnico; gosp. Mih. Skubic iz Borovnice v Košano.

Dobrotni darovi.

Za Bolgare. Nektere pobožne slovenske duše iz Gorice 20 gold. — Za afrik. mis. Uršula Ks. 1 gold.